

boda marković

žute priče

PRICA O ČINOVNIKU

Uvek u dva sata je izlazio pre no ga u akta sprestaju oceao je da može da posleti dok jednog dana nije rekao: ne dajte me, bar me iznesite na provetravanje, čeka me žena a možda su deca već pomla, jer od sedam do jedan bog zna šta sve može da se desi i meni i njima, mogu da me otpuste i prilpeke kao takvenu marku gde god im se prohte a ja: kako ženi pred očim da stanem ako ne sakrijem štošta jer i kažem li svejedno je što se ponekad zanečem i ništa nikom

čutanje je zlato jer zinem li poletecu pre vremena a to je pomalo i goriko, rasecpe te a ni da zineš, i nije red možda ću dobiti povišicu i kad se ionako ništa ne može da izmeni a može da te lako zamene i da im se podvali, to je posao ispod ruke, posao koji mogu sam da izvršim i sam da se uhvatim jer progovorim čuće me, a ma šta čuli na mome licu drugo videće

tako je živeo lepo, ujutru je vaden iz fijke i mislio kako postaje ili ptica ili pekmez pa ga besplatno tamo-amo vozikaju

i odjedanput kada se najmanje nadao izglačeše čipele sa mnom, posle toga nije bilo teško doći do zapljučka koliko je neophodno da mi probuše rupu na glavi pa da bežim da ne gledam sve grudnjake pa šešire, sve što je moja majka toliko volela, da nekuda izadem i upoznam više stvari no što je otac sanjao

jednog dana šetajući se ulicom jako zažele da bar nekoga upozna, da se bar sa nekim prijatelji, tražio je i osim svade u tramvaju jer on u me ponekad da bude jako oštar da mu se svako ne popne na glavu, ništa nije našao

mora da budem pristojniji, seti se oca, uvek sa majkom fin, i nikad mnogo da govori, to je hteo da ga opravda ma da je znao da je za sve sam kriv i što je nem i što hoće da bude finiji, I to mi i dolikuje, nisam ja tek neki potročko, e, a kada umre šef, možda, ali to krijem za sebe, možda ću obradovati ženu i tako moći da im naredim da me iznesu pod krusku gde ne može sakšija da razbija glavu gde ne moram da smišljam prevare i živeću kako mi se prohte, bez ortakluka. A da li će deca misliti da sam im dobro hteo? da, a ako me otkriju, kako da im objasnim da sam od dosade hteo nešto da učinim, ostaje mi da se utopim Ali ova četiri zida ne daju mi snage a i ne pružaju ruke da me zadave te ni tamo ni amo da glavu razbijem, kad je manjak ništa ne pomaže i niko te ne poznaje pa tamo pa amo i vo ne smem ni da se pomerim jer znam kav sam a i ono što nam je, dobro je, ruka tamo pa amo: i ženo bijem te a moram to kad sam toliko životinja, neću, a sama ruka čini to, i šta hoćeš od mene. Ne mogu. Pozvali su šefa na ručak, ne da ga otruju, prijateljski, pružila im se prilika da učine dobro delo, ništa više, mala je naučila da recituje, da bi jednog dana postali prijatelji, ali šef nije imao potrebu da mu siluje ženu, a i ona je časna, oduvek

I eto što god uradim na kraju uvidim da sve sam iskijam, toliko mi se spava, Izadem da se provetrim hvata me vrtoglavica. Dodem kući, to je lepo, operem sudove i to je bolje nego da ubijam rođake i njene prijateljice, i ko sve ne dođe. Zato per radnog vremena iskradem se pa prošetam kroz ovaj grad i nekako sam neizmerno lak kao kad izvodim decu po podne u park, sam, i ne bojim se da će me ista zgazit kad sam dovoljno mali i kriv

BAJKA O GRBONJI

Htedoše obučara da obese. Prosjak je čutao. Krojač gleda i ne može da odluču. I doktor je čutao i znao ako prizna neće moći da objasni da je na more sa ženom hteo nehteo morao otići jer ženina reuma, pa išijas pa umalo, kako je on slu-tu i noću predosećao kad se dovlacio na njenu stranu kreveta pipajući se za nogu koja se polako u zglavke stvrdnjavala, umalo da se u zanzaru pretvori. A prosjak je čutao svaku tu noć, i one pre svih tih, i onikoji mu popušise i oni što svaku kažavani behu: pa duge noći u dugove pretvaraše: zažališe što tako ode na odmor ode i pokrade kasu. I oni što su pili, opiše se. Neki se toliko i ne uplašise pili su odvajkada i znali da će kad tad do dna ispitati a za red nisu ni brinuli. Jedino što su svi znali to je da će on čutati kad odavno zna da su oni isto tako bednici i da će kad tad njegovo cutanje odati i bi im žao jer to svakog od njih može da zadesi da ostavi ženu i decu, pored tašte.

Tad se pojavi neka žena u plavom i poderanom, držala je u naručju i za ruku vukla dete. Svi su znali ko je kriv i čutili. A sada su svi hteli da se obese ali Grbonja se ne nasmaja. Propustiše ženu do vešala. Prašina zaigra u kovitlac, sve je bridelo i ču se glas i svi ga jedva dočekate samo njega nisu mogli da obese iako je Grbonji najviše dužan ostao. Prašinu podiže Grbonjin pradedka koji se negde na drumu raspao i sad pokušava da se sačini: prvo se čuo smeh i nekakvi zubi i žmirave očice pojavise se zajedno sa crevima i progutanim čokanjčem i noge što trčase hitro pa onda vetar nanese smrad: i Deda ožive:

E da je njemu šta on se samo najeo. Svako je njemu dobro mislio kad ga je ubijao ali nije on od takva soja da brzo umire, najeo se i riblja kost kad je podignuo sa kiselim kupusom zapušila mu grlo a onaj koji mu dade jesti nije tu jer žena vrišti dok on radi nemajući kad glavu da dignu. Donesoše pljosku i sasuse u grlo, a Grbonja se mrdnu i viknu: Još.

ZIVELI MUŽ I ŽENA u braku 50 godina. Padne mužu na pamet i razvedu se To vidi Najstariji sin i učini kao i srednji.

Najmladi učinio bi isto ali je još služio vojsku i nije bio oženjen. Pođe Najstariji da pita oca zašto se razvedo. Utom banu srednji: oče moj stariji brat je pametam, razvedo se.

Najmladi dode iz vojske s bio je konjanike

Svi ga radosno dočekuju, najmladi kaže: mama, prvo je strašno dosadno a posle se navikao. Ne treba pamtit i sve je dobro kad se ne mišli.

Zakolju vola i pojedu sa guskom na podvarku i najmladi se oženi.

Najstariji poludi zato što je jeo mnogo mesa, u ludnicu ode i žena da mu se nade pri ruci. Srednjeg spopade bolest. Vidi otac nema leka tuži i bolu, oprosti se sa najmladim, predade kuću na čuvanje, sa pola se vrati i blagoslovi najmladeg, i obor pogleda, ueput.

Najstariji ispriča: živeli muž i žena u braku 50 godine, nije bile skupo, zima, kamen da pukne, u našoj sobi nije imalo šta pući: i razveli se, ostalo je dete. dete će u mreti uskoro.

Snevesso zakuca srednjem na vrata. Ovaj ne prepoznavi oca izbači napolje kao lopova. Ocu bi krivo i prokune ga: Oženo se majkom.

Čuvši to majka, zatrudni. Najmladi brat koji je bio najglupli i najsrećniji udomi oca uhrani i ubije

Majka rodi sina i osta bez sinova.

Sinovi podele imanje. Oštane majka i nikako da domogne rešenju kako nju da je razdele. Tu nastane svada. Braća se pouku i poubijaju,

neprohodali sin dohvati pušku i reče: majko, zar si mogla dopustiti da ovakve zločine gledam, šta ću tek raditi kad odrastem

i za kaznu je ubije pošto nije mogao da se dotetura do vrata umre od gladi

JABUKA NERODIMKA

Kad je stigao na raskršće okrete se i pomisli: daleko li sam ni kuću više ne vidim. Plaće li ko za mnom? Znao je da plaću i bi mu milo. Osećao se težak:

razmisli šta bi ti nedostaje, teško št ti je: nije valjda pocepan gunj kad se nema bolji, slanine parče, lepinje a majka i da je i htela ne bi mogla više da nađe pa pola sam je dovede pojeo, i cipela je lakša od opanka i više žuldi, pa šta je?

Zadenu sebe o jednu granu i radosno odahnu. Nije mogao odoliti, pogleda, a onaj urojni glavu u travu i golica se stabljicom. Jadnan on, pomisli: On.

Prošlo je mnogo godina. Na istom mestu zastade. Potraži se. A nigde ga. Silno se naljuti. Noktima poora crnicu, za svakom brazdom niknu strnjika.

Rodi me, pre no što je pozdravi reče, rodi me, što si stala, vidiš da sam izgubljen, i raspasa joj truh iskoči zmija.

Više nikad, više se nije vratio. Majka zasadi jabuku. Moram nekad, razdra se drugi brat. Natovari kuću na kola i ostavi sestri za miraz: verige i vajat sa gradinom i deo voćnjaka.

Najmladeg je gušila zemlja do kolena. Gacao je po blatu, po ispucajnoj zemlji i zastenja: zemljo, eto kukamo ceo vek: i ne radim. Uveče on i pas bazaše jer su čuli da na izvor u ponoć dolaze vile, i jedne noći dode pored vrela slična takva i htede da napravi nuždu. On iskoči. Prestravljen prepozna ga: vaše jabuke ne radaju povedi me kući i nečeš više lužati: moj otac ima silno blago, i tako izrode se silna deca sva sami golači i jabuka orodi

LEPO JE BIFI ŽIV

Makaze
Više susetka preko plota
Kakve makaze
Odaziva se makazar (leptir)

One moje
A ja ib baš' sada ostrim
Šapuće makazar u šetvaru

Ne mogu da radim
Stala sam a noć dolazi

Tada se makazar liši svog repa
Poplavi kao tuđa
Uštimu se za obraz
I lepo umre

TANJIR JE PAO

Tanjir je padao od pločnika
Do krova

Na pola puta
Zastaje da promeni boju
Suštinu i namenu
Od pola puta
Do mesta svog konačnog opredeljenja
(krova bez kuće)
Usporio je svoj pad
Tako da se sav zario
U cilj

Borislav MILIĆ

sv. dimitrije

XVIII v.

saša kovač

noći vremenom nemerljive

Sve noći nisu iste. Noć obična satima se meri i zna se koja je noć najkraća a koja najduža. A ova noć je tom merom nemerljiva. Ne možeš je izmeriti. Ne možeš je opisati. Kao i tugu, neopisnu, čudnu, od noći i samoće rođenu. Predak mi je neki, u noći ovakve, tople, na ledima ležao, travu zubima seckao i kroz gusto isprepletano granje drveće šumskog zvezde tražio po nebu šumadiskom. I sigurno je u noći ovakve, tužan bio. Čeznjivo čas, a čas pun nemira od muževnosti koja se i pored bajdakovanja nije sva istrošila i koja je od sumračnog nebeskog plavog, poneke zvezde i od puno granja, lišća, svek stvarala lik njen, tamo negde, u jarku, kraj plasta, u štali, vajatu — tamo negde, uvek stvarala tugu. Zato je predak moj u noći ovakve, tople, na ledima ležao, travku zubima seckao i tužan bio. Budan je belinu njenu sanjao, poslednji put videnu, (o, koliko davno!), u vajatu, štali, jarku, platu — tamo negde.

— Pa dokle čemo, brate Radoje?

— Dokle?

— Dokle, brate? Ne mogu više!

Pa obijači začuše i stikaju po sumračnom nebeskom plavom, listom ili granom — Nju. I uvek se dve zvezde upomoć javu i oocje je.

— Ub, brate Radoje, kako me samo gleda!

Napolju je noć. Budan sanjam o sudbinama ljudskim.

A otac moga deda, među prvima je iskopao sebi i njoj zemunicu, na mestu gde je kasnije izrastao Karanovac. Danju je zemlju kopao, branio je i hranila ga, a noću je, u ovakvu neku noć, toplu, iznosio tronožac pred zemunicu i pobleno gledao preda se, u noć skrivenu ravnicu, čak tamo preko tornjeva Žiće do Stolova. Mnogo, mnogo zemlje. Ničije zemlje. Njegova bi mogla da bude, ali što će mu? Ko će da je brani, da bi branila? Ogromna, ničija zemlja! Pa bi onda ljutito odgurnuo tronožac od sebe i ušao u zemunicu. Pogledao ljutito, umorno i opušteno po stani prekrivenoj tkanicom, telo moje prababe i legao kraj nje. Pa na nju, umorno i nepomirno. I tada tužan, kao da je i onda gledao pred sobom more ničije zemlje. Mislio je da je lek tuzi mnogo, mnogo ruku.

— Sto ne radiš, kučko!

— Pa rodila sam. Etol!

Pokazivala je rukom na mešinu obešenu u uglu zemunice, u kojoj se ljuljao moj ded, iznad krave koja je mirno preživela.

— Još, još! Mnogo! Mnogo!

Strab me je noć u sobu svoju da pustim jer najteža je tuga noćna.

Ded mi je u noći ovakve drugu tugu tugovao. Činilo mu se, njemu mutavdžiji karanovčaku, da mnogo dukata zvecka po tuđim čemerima, da je mnogo tuđe zemlje oko njegovu. I kasnije je, kada je najveći dućan u čaršiji karanovčakoj imao, istu tugu tugovao. Od usta je oduzimalo, u čemer stavljao, čemer na čemer slagao. A kad god bi mu se učinilo da suviše sporo raste čemerna gomila, babu je za kosu bvatao, na pod je, pada se bacao i kao da boće da joj utvri u glavu, pesnicom je u nju udarao i vikao:

— Stedi, stedi, raspikućo! Manje žderi, manje gasa trošil Stedi!

Napolju je noć. Budan sanjam o sudbinama ljudskim. Glavu bih da spustim, život bih da napušem, od snova ili stvarnosti, unoran od neodmora.

Otac mi je čizma bio. Muškost nezavisa. Poslednju zadržu tugu sam je istugovao. Tugu za prsima, za bedrima nekakvim ženskim. Poslednju tugu što je snaga rada.

Hajdukovali su, zemlju i dukate grabili, sa ženama i činom noći protodali, preci moji. Sve tuge koje zdravog i jakog u noći ovakve, tople, mogu da zaokupe, oni su istugovali.

Za mene je, u noći ovoj, čudna neka tuga ostala...